

Euroopa
Komisjon

© iStockphoto/M. Boncina

*Võimalus Euroopas
vabalt liikuda*

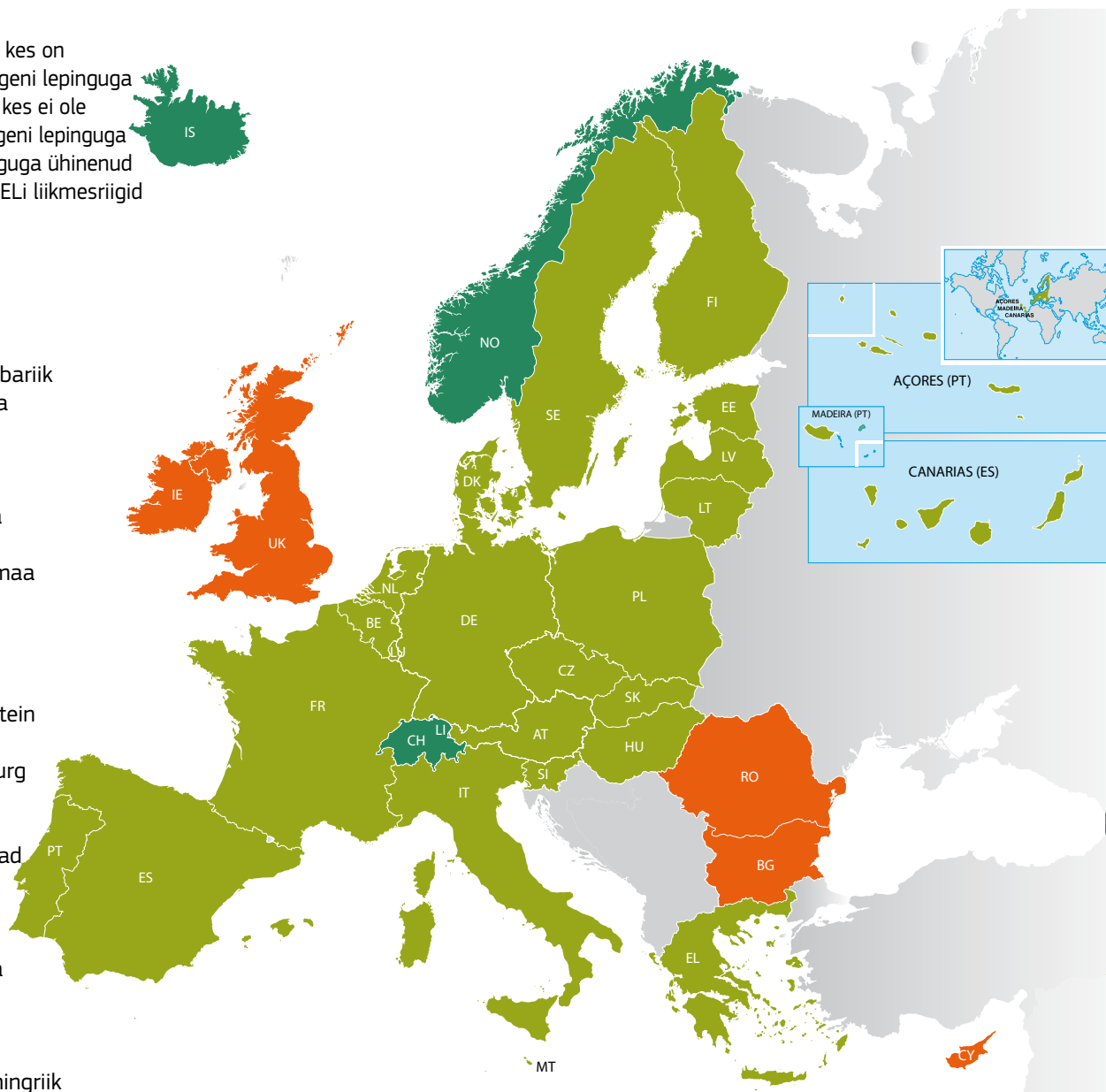
Schengeni ala

Siseasjad

Schengeni ala 19. detsembri 2011. aasta seisuga

- ELi liikmesriigid, kes on ühinenud Schengeni lepinguga
- ELi liikmesriigid, kes ei ole ühinenud Schengeni lepinguga
- Schengeni lepinguga ühinenud riigid, kes ei ole ELi liikmesriigid

AT	Austria
BE	Belgia
BG	Bulgaaria
CH	Šveits
CY	Küpros
CZ	Tšehhi Vabariik
DE	Saksamaa
DK	Taani
EE	Eesti
EL	Kreeka
ES	Hispaania
FI	Soome
FR	Prantsusmaa
HU	Ungari
IE	Iirimaa
IS	Island
IT	Itaalia
LI	Liechtenstein
LT	Leedu
LU	Luksemburg
LV	Läti
MT	Malta
NL	Madalmaad
NO	Norra
PL	Poola
PT	Portugal
RO	Rumeenia
SE	Rootsi
SI	Sloveenia
SK	Slovakkia
UK	Ühendkuningriik

1985. aastal alustati Euroopa Liidu sisepiiridel piirikontrolli kaotamist. Schengeni leping on muutnud ilma passita reisimise võimalikuks enam kui 400 miljoni eurooplase jaoks. Kui algul moodustasid Schengeni ala viis riiki, siis nüüd on neid juba 26. Teeme igal aastal turistidena 1,25 miljardit reisi ning saame külastada oma sõpru ja sugulasi kogu Euroopas ilma bürokratlike takistusteta sisepiiridel. Meie majanduse seisukohalt on vaba liikumine ELi siseturu edukaks toimimiseks kesksel kohal. Samuti on see oluline, et tagada Euroopas majanduskasv.

Schengeni ala loomine on üks Euroopa Liidu käegakatsutavamaid, populaarsemaid ja edukamaid saavutusi, mida soovime hoida, kaitsta ja vajaduse korral edasi arendada.

Euroopa Komisjon jätkab tööd Schengeni eeskirjade tõhustamiseks, et koostöö toimiks veelgi kindlamal alusel. Selleks et Schengeni eeskirjad toimiksid, peavad liikmesriigid üksteist usaldama. Minu kohuseks on seda usaldust kaitsta ja kasutada kõiki kättesaadavaid vahendeid, et tagada vaba liikumine, mida kõik pooldame.

Head reisimist!

Siseasjade volinik Cecilia Malmström
Twitteris: @MalmstromEU

Schengeni ala võimaldab vabalt liikuda 26 riigi territooriumil, kus elab enam kui 400 miljonit kodanikku.

Sisepiirideta ala

Praegu moodustavad Schengeni ala 26 Euroopa riiki (millest 22 on ELi liikmesriigid): Belgia, Tšehhi Vabariik, Taani, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Läti, Leedu, Luksemburg, Ungari, Malta, Madalmaad, Austria, Poola, Portugal, Slovakkia, Sloveenia, Soome ja Rootsi koos Islandi, Liechtensteini, Norra ja Šveitsiga.

Olla osa alast, kus puudub kontroll sisepiiridel, tähendab nende riikide jaoks järgmist:

- enam ei tule teostada kontrolli sisepiiridel (st kahe Schengeni riigi vahelisel piiril);
- nad on tõhustanud täpselt kindlaksmääratud nõuetele vastavaid kontrole oma välispiiril (st piiril Schengeni riigi ja Schengeni alasse mittekuuluva riigi vahel).

Selle tulemusel saavad nii ELi kodanikud kui ka kolmandate riikide kodanikud Schengeni alal vabalt liikuda.

Sisepiiril:

... ei kohaldata inimeste suhtes piirikontrolli;

... on ELi liikmesriikidel kohustus kõrvaldada kõik sujuva maanteeliikluse tõkked, nagu ebavajalikud kiiruspiirangud;

... võib teha politseikontrole, kuid ainult siis, kui politseil on teavet, et avalik julgeolek võib olla ohustatud, või kontroll on vajalik piiriülese kuritegevusega võitlemiseks;

... on turvakontroll lubatud sadamas ja lennujaamas, kuid ainult isikusamasuse tuvastamiseks;

... võib isik, kes kahtlustab, et turvakontroll ei olnud seaduslik, esitada kaebuse Euroopa Komisjonile:

http://ec.europa.eu/eu_law/your_rights/your_rights_forms_et.htm

Ühendkuningriik ja Iirimaa ei kuulu Schengeni alasse, kuid nad osalevad Schengeni koostöö teatavates valdkondades, nagu politsei- ja õigusala koostöö ning Schengeni infosüsteem. Seetõttu loetakse lendu Pariisi ja Berliini vahel siselennuks (piirikontrolli ei toimu), aga Pariisi ja Londoni või Dublini vahelistel lendudel toimub piirikontroll.

Schengeni ala loodi 1985. aastal Schengeni lepinguga, millega nähti ette kontrolli järkjärguline kaotamine ühistel piiridel. Lepingut täiendati 1990. aastal Schengeni lepingu rakendamise konventsiooniga, millega nähti ette kontrolli lõplik kaotamine sisepiiridel ning rida vajalikke lisameetmeid. Konventsiooniga karmistati kontrolli välispiiril, nähti ette ühtsete viisade väljastamise menetlus, loodi Schengeni infosüsteem, tõhustati politseikoostööd sisepiiridel ja täiustati meetmeid uimastiäriaga võitlemiseks.

Kuidas saab riik Schengeni alaga ühineda?

Schengeni alaga ühinemiseks peab riik täitma rea eeltingimusi:

- võtma kohustuse kontrollida ala välispiiri teiste Schengeni riikide nimel ja väljastada ühtseid lühiajalisi viisasid (Schengeni viisasid);
- tegema teiste Schengeni riikidega tõhusat koostööd, et tagada kõrgetasemeline julgeolek pärast kontrolli kaotamist sisepiiridel;
- kohaldama Schengeni piirieskirju, nagu maa-, mere- ja õhupiiri kontrolli, viisade väljastamist, politseikoostööd ja isikuandmete kaitset käsitlevaid eeskirju;
- ühinema Schengeni infosüsteemiga ja seda kasutama.

Kandidaatriike hinnatakse, et tagada seal nõuetekohane Schengeni piirieskirjade kohaldamine.

Turvaline ala

Selleks et tagada sisepiirideta alal turvalisus, on Schengeni riigid tõhustanud politseikoostööd, eelkõige jälitamise ja piiriülese jälgimise abil ning võttes kasutusele Schengeni infosüsteemi.

Jälitamine võimaldab ühe Schengeni riigi politseiametnikel, kes on tabanud isiku raske kuriteo toimepanemiselt, jälitada teda üle riigipiiri ja ta kinni pidada teise Schengeni riigi territooriumil.

Lisaks jälitamisele võimaldab piiriülene jälgimine politseiametnikel jätkata raske kuriteo toimepanemises kahtlustatava isiku jälgimist üle Schengeni ala sisepiiride.

Schengeni piirieskirjad võimaldavad liikmesriikide ametiasutustel taaskehtestada erakorralises olukorras ajutiselt piirikontrolli juhul, kui avalik julgeolek on ohustatud. Alates 2012. aasta algusest on toimunud arutelu süsteemi reformimise üle, et kõrvaldada puudusi ELi välispiiri haldamises ja otsustada ühiselt ELi tasandil, millal tuleb taaskehtestada piirikontroll sisepiiril.

Mis on Schengeni infosüsteem (SIS ja SIS II)?

Schengeni infosüsteem (SIS) moodustab Schengeni koostöö tuumiku. See on informatsioonisüsteem, mis võimaldab Schengeni alal teostatavate kontrollide eest vastutavatel liikmesriikide piirikontrolli-, tolli- ja politseiasutustel edastada hoiatusteateid tagaotsitavate või kadunud inimeste, varastatud sõidukite ja dokumentide kohta. SIS kompenseerib seega kontrolli kaotamist sisepiiridel ja võimaldab inimestel Schengeni ala piires vabalt liikuda.

Praegu tehakse tööd selle nimel, et asendada SIS teise põlvkonna Schengeni infosüsteemiga (SIS II). SIS II tugineb uusimatele infotehnoloogilistele arendustele, pakkudes uusi ja täiustatud funktsioone, sealhulgas võimalust säilitada fotosid ja biomeetrilisi andmeid, nagu sõrmejäljed.

Schengeni alal on 42 673 km merepiiri ja 7721 km maismaapiiri.

Ühise välispiiriga ala

Teatavate kolmandate riikide kodanikud vajavad Schengeni ala välispiiri ületamiseks ja Schengeni riiki sisenemiseks viisat. Schengeni piirieskirjad sisaldavad kogu Schengeni alal kehtiva Schengeni viisa väljastamise ühist korda ja ühiseid tingimusi. Viisa võimaldab viibida

Välispiiril:

... kohaldatakse ELi kodanike ja nende pereliikmete suhtes minimaalset kontrolli, et tuvastada reisidokumendi põhjal nende isikusamasus;

... peavad kolmandate riikide kodanikud esitama reisidokumendi ja vajaduse korral viisa ning dokumendid, millega nad tõendavad oma reisi eesmärgi ja elatusvahendite olemasolu reisi ajal.

Schengeni riikides kolm kuud kuuekuulise ajavahemiku jooksul.

Schengeni piirieskirjad sisaldavad ka kohaliku piiriliikluse korda, millega lihtsustatakse piirialal elavate kolmandate riikide kodanike jaoks ELi välispiiri ületamist. ELi liikmesriigid võivad sõlmida ELi mittekuuluva naaberriigiga lepingu, et lubada piirialal elavatel inimestel, kellel on vaja sageli piiri ületada, teha seda ilma tavapärase piirikontrolli ja Schengeni viisata.

Mida see tähendab reisijatele?

Eurooplased teevad igal aastal Schengeni alal turistidena 1,25 miljardit reisi.

ELi liikmesriikide kodanikud

Francesca on Itaalia üliõpilane, kelle unistuseks on külastada koos sõpradega Rootsit. Ta on rongipileti juba ära ostnud, kuid ei tea, milliseid reisidokumente tal vaja läheb või kas ta peab täitma teatavaid juriidilisi formaalsusi. ELi kodanikuna on Francescal õigus siseneda kõigisse ELi liikmesriikidesse, esitades kehtiva passi või isikutunnistuse, aga Schengeni ala piires võib ta reisida dokumente esitamata. Tal peab lihtsalt kehtiv pass või isikutunnistus kaasas olema, sest temalt võidakse nõuda oma isiku tõendamist.

© iStockphoto/L. Turay

peab lihtsalt hoolitsema selle eest, et tal endal ja Eval oleks kaasas isiklik pass või isikutunnistus.

© iStockphoto/DNY59

Angel on hispaanlane. Ta lendab kord kuus Bulgaariasse oma tüdruksõbrale külla. Kuigi Bulgaaria on Euroopa Liidu liige, ei kuulu see siiski Schengeni ala koosseisu nagu veel neli muud ELi liikmesriiki (Iirimaa, Küpros, Rumeenia ja Ühendkuningriik). See tähendab, et Bulgaariasse minnes ja sealt naastes peab ta esitama oma passi ja läbima ELi kodanikele kehtestatud tavalise minimaalse piirikontrolli.

© iStockphoto/Y. Arcurs

Peter on austerlane. Ta tahab minna Norrasse, aga ta ei tea, kas Norra suhtes kehtivad samad viisa- ja passinõuded kui ELi liikmesriikide suhtes. Kuigi Norra ei kuulu ELi, on ta Euroopa Majanduspiirkonna ja Schengeni liige. Seetõttu vajab Peter

vaid kehtivat passi või isikutunnistust, et vajaduse korral oma isikut tõendada.

© iStockphoto/E. Elmes

Danuta on pärit Poolast ja töötab Brüsselis. Kuu aja pärast peab ta minema tööalasele koosolekule, mis toimub ta kodulinnas Varssavis. Seal elavad ka tema vanemad. Ta tahab oma pisitütre Eva kaasa võtta ja veidi aega vanemate pool olla.

Danutal ja Eval on Euroopa Liidu kodanikena õigus ELi ja Schengeni ala piires kõikjale reisida. See õigus ei olene sellest, kas reisitakse tööasjus või eraviisiliselt. Danuta

Kas teadsite?

Praktilist teavet Euroopas reisimise kohta leiate portaalist „Teie Euroopa“:

<http://ec.europa.eu/youreurope>

Teabekeskus Europe Direct vastab Teie küsimustele telefonitsi (00 800 6 7 8 9 10 11) ja e-kirja teel: <http://europa.eu/europedirect>

2010. aastal väljastati kolmandate riikide kodanikele üle 11 miljoni Schengeni viisa.

Kolmandate riikide kodanikud

© iStockphoto/Lily3
Martine on Kanada üliõpilane. Ta võitis stipendiumi, mis võimaldab veeta kaks kuud Pariisis Sorbonne'i ülikoolis, et oma diplomitöö tarvis materjali koguda. Enne Kanadasse naasmist tahaks ta Itaalias, Hispaanias ja Kreekas kolm nädalat ringi rännata. Martine võib

kolmanda riigi kodanikuna siseneda ja reisida Schengeni *acquis*'d täielikult kohaldavate riikide territooriumil (näiteks Kreekas, Hispaanias ja Itaalias) kuni kolm kuud tingimusel, et ta täidab teatud sisenemisnõudeid. Esiteks on tal vaja kehtivat passi. Ta peab suutma tõendada oma sõidu eesmärki, et tal on Euroopas kolme kuu vältel enda ülalpidamiseks vajalikud rahalised vahendid ja et ta on juba ostnud tagasisõidupileti (või tal on selle ostmiseks piisavalt raha). Kanada kodanikuna ei ole Martine'il vaja lühiajalist viisat.

© iStockphoto/V. Raguvarshi
Punjit on pärit Indiast ja kavatseb oma puhkuse ajal käia mitmes Schengeni riigis: Kreekas, Hispaanias, Prantsusmaal ja Itaalias. Ta viibib Euroopas kuu aega. Punjutil on Euroopasse minemiseks vaja lühiajalist viisat, sest India kuulub nende kolmandate riikide nimekirja,

mille kodanikel peab olema viisa Schengeni ala välispiiri ületamiseks. Kuna Punjutil ei ole põhilist sihtkohta, siis peab ta viisat taotlema selle liikmesriigi saatkonnas või konsulaadis, kus ta viibib kõige kauem või kus ta ületab

esimest korda Schengeni ala piiri. Selle viisaga saab ta reisida kogu Schengeni alal.

© iStockphoto/R. Kriesche
Hisham on tuneeslane, ta elab Saksamaal ja veedab puhkuse oma vanemate pool Tuneesias. Tagasiteel tahaks ta külastada oma venda Portugalis. Tal on Saksamaal väljastatud kehtiv elamisluba. Saksamaa kuulub Schengeni ala koosseisu. Seega vajab

Hisham reisimiseks ainult elamisluba ja reisidokumenti ning ei pea taotlema Schengeni viisat. Kolmanda riigi kodanikuna võib Hisham lühiajaliseks külastuseks siseneda ilma viisata Portugali, mis on samuti Schengeni riik, esitades lihtsalt oma passi ja Saksamaal väljastatud elamisloa. Hisham ei saaks Schengeni riikidesse siseneda, kui elamisluba oleks väljastatud Ühendkuningriigis või Iirimaa, sest need riigid ei kohalda täielikult Schengeni *acquis*'d. Sel juhul peaks ta Portugali minemiseks taotlema lühiajalist viisat.

Solinas on Boliiviast. Ta tahaks asuda Hispaaniasse elama, sest leidis endale töökoha Madridis. Solinas kavatseb viibida Madridis enam kui kolm kuud ja seepärast vajab ta pikaajalist viisat või elamisluba. Schengeni riikidel on õigus ise sätestada viisade või elamislubade väljastamise tingimused.

© iStockphoto/M. Bowden

Kas teadsite?

Nende riikide korrapäraselt ajakohastatud nimekirja, mille kodanikud vajavad Schengeni alasse sisenemiseks viisat, leiate siseasjade peadirektoraadi veebisaidil:

http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/borders/borders_visa_en.htm

Schengeni viisa taotlus tuleb esitada sihtliikmesriigi konsulaadile, kes jagab ka üksikasjalikku teavet viisa taotlemise korra kohta.

Praktilist teavet leiate ELi sisserändeportaalil: <http://ec.europa.eu/immigration>

Olulised kuupäevad

Schengeni leping sai nime väikese Luksemburgi küla järgi Luksemburgi, Prantsusmaa ja Saksamaa ristumiskohas. Valitsustevahelise algatusena alanud Schengeni koostöö on nüüdseks kaasatud ELi õigusaktidesse ja eeskirjadesse.

17. juuni 1984

Selleks et hoogustada Euroopa integratsiooni, kohtusid Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Luksemburg ja Madalmaad eesmärgiga määrata kindlaks tingimused, mis tagaksid kodanikele tõelise liikumisvabaduse. Selle tulemusel sõlmitigi Schengeni leping.

14. juuni 1985

Schengeni leping ühistel piiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta; lepingule kirjutasi alla Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Luksemburg ja Madalmaad.

19. juuni 1990

Samade riikide allkirjastatud Schengeni lepingu rakendamise konventsioonis kinnitati vaba liikumise rakendamise kord ja kaitsemeetmed. Konventsioon jõustus 1995. aastal.

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

Lisateave

Schengeni *acquis*' kohta leiate lisateavet siseasjade peadirektoraadi veebisaidil:
http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/borders/borders_schengen_en.htm.

26. märts 1995

Piirikontrolli kaotamine Belgia, Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Luksemburgi, Madalmaade ja Portugali vahelistel piiridel.

26. oktoober / 1. detsember 1997

Esimene samm Schengeni ala laienemise suunas: Itaalia ja Austria asusid järk-järgult piirikontrolli kaotama. See protsess jõudis lõpule 1998. aastal.

1. mai 1999

Pärast Amsterdami lepingu jõustumist integreeriti Schengeni koostöö ELi õigusraamistikku.

29. mai 2000

Euroopa Liidu Nõukogu kinnitas Ühendkuningriigi osalise osalemise Schengeni sätetes. Ühendkuningriik ei kuulu Schengeni ala koosseisu, kuid osaleb Schengeni *acquis'* teatud valdkondades, eelkõige politsei- ja õigusosalases koostöös. Ühendkuningriik osaleb heakskiidetud koostöövaldkondades ametlikult alates 2005. aastast.

28. veebruar 2002

Euroopa Liidu Nõukogu tegi otsuse Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis'* sätetes.

1. jaanuar 2000

Teine samm Schengeni ala laienemise suunas: Kreeka asus järk-järgult piirikontrolli kaotama. See protsess jõudis lõpule 2000. aasta märtsis.

25. märts 2001

Piirikontrolli kaotamine Islandi, Norra, Rootsi, Soome ja Taani vahel.

21. detsember 2007

Schengeni ala oluline laienemine koos sisepiirikontrolli kaotamisega Eesti, Läti, Leedu, Malta, Poola, Slovakkia, Sloveenia, Tšehhi Vabariigi ja Ungari maismaaning merepiiril. 2008. aastal loobuti lennujaamades piirikontrollist Schengeni siselendudel.

12. detsember 2008

Piirikontrolli kaotamine Šveitsi maismaapiiril. 2009. aastal loobuti lennujaamades piirikontrollist Schengeni siselendudel.

19. detsember 2011

Piirikontrolli kaotamine Liechtensteini piiril.

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

Mis saab edasi?

2011. aastal tegi Euroopa Komisjon ettepaneku veelgi tugevdada Schengeni ala. Ettepanek sisaldab tõhusamat ELi tasandi süsteemi, et hinnata Schengeni eeskirjade kohaldamist ELi liikmesriikides ja teha otsuseid ajutise kontrolli kehtestamise kohta sisepiiril juhul, kui on ohustatud avalik kord või sisejulgeolek. Samuti algatas komisjon kaks korda aastas toimuvad arutelud Euroopa Parlamendi ja nõukoguga Schengeni ala poliitilise juhtimise teemal.

<http://ec.europa.eu/home-affairs>

<http://ec.europa.eu/malmstrom>

Twitteris:

@EUHomeAffairs

@MalmstromEU

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-79-19940-0

9789279199400